

[Hartvig Frisch.]

blikket at være, at Valutacentralen ligefrem pumper fremmede Varer ind i Landet for at opretholde et Eksport-Kontingent, som den stigende Arbejdsløshed undergraver.

Det er velforstaeligt, at Landstingsmand Hauch forleden i sin tvetungede Tale i Aarhus, samtidig med at han krævede de friest mulige Forhold og Valutacentralens Ophævelse og fri Kronenotering, advarede mod dette ved at fremhæve Faren for Krone-stigning. Advarselen var ganske vist rettet mod Regeringen, men den var sikkert ment rettet mod L. S. For en Ordens Skyld bør jeg vel lige tilføje, at Landstingsmand Hauch selvfølgelig i Forbindelse med „de friest mulige Forhold og de færrest mulige Indgreb“ i selve Resolutionen krævede „Sikring af Kornlovens Priser for Landmændene“. Sukker, Kartofler, Kød, Smør og Flæsk, som jo ogsaa hver paa sin Maade er sikret, talte han slet ikke om — jeg gaar ud fra, at det tænkte han Regeringen nok skulde sørge for. Gældssaneringen var Landstingsmand Hauch ogsaa inde paa, men han glemte at sige, at det er Landbruksraadet selv, der har forlangt Sagen udsat. Derimod talte han truende til Husmændene, fordi de, i Modsætning til Gaardmændene, virkelig forstaar Sammenhængen mellem Bonde og Arbejder, det vil sige mellem Landbrugets Afsætningsmuligheder og Beskæftigelsen i Byerne.

Det er jo let nok at hidse Landbrug og Industri, at hidse Land og By op mod hinanden; det er der nok, der gør, og vi har jo en hel Forening her i Landet alene til det Brug, L. S. Den har ogsaa i Sommer givet et af sine sædvanlige Bidrag, som ganske anstaar denne Forening til gamle Resolutions Bevarelse.

Men det er glædeligt i Modsætning til den Agitation at se den Offervilje og spontane Trang i hele Landet, der aabenbarede sig over for de sandflugtramte Egne. Baade Beløbenes Størrelse og særlig Iveren for Sagen viste, at vi staaende over for Alvor i Virkeligheden kan staa enige.

Og dette sidste Spørgsmaal, det er det store Spørgsmaal, forekommer det mig, nemlig, naar Danmark nu stilles over for de Problemer, som den forandrede Verden paatvinger os, om vi saa vil formaa at staa enige trods alle Stridsspørgsmaal.

Tjekkoslavakiets Kapitulation har i Virkeligheden stillet alle smaa Nationer over for det Spørgsmaal, der hedder „at være eller ikke være“, og specielt for os Danske har de mørke Dage før den 1. Oktober frembudt en saadan Lighed med vort

eget Lands Stilling i 1863 over for de tidligere Hertugdømmer, at selv en blind maatte kunde se det. De danske Rektorer, som paa deres Skolers Vegne sendte Telegram til Chamberlain, har derfor næppe været Historikere og næppe kendt vort eget lille Lands Skæbne under Stormagtsmægling.

Spørgsmaalet er nu: Hvad Lære maa vi drage heraf? Spørgsmaalet er saa vigtigt for os og for vort Lands Selvstændighed, at jeg vil udtale, at jeg, uanset alle tidligere Standpunkter af Partier eller Personer, er parat til at antage eller forkaste ethvert Standpunkt alene paa dets Værdi i Forhold til disse nye Erfaringer.

Den almindelige danske Kommentar til disse Begivenheder har blot været, at vi maa være neutrale. Herom vil sikkert alle være enige, men det er egentlig ikke noget Svar paa Fremtidens Spørgsmaal, det er nærmest Udtryk for et Ønske; det angiver i sig selv ikke nogen Vej. Derimod udtrykker det negativt den Ting, at kollektiv Sikkerhed fra nu af er uden for Diskussion.

Mere udformede Slutninger har jeg set draget fra to Sider, som jeg kan betegne ved to ærede Medlemmer i denne Sal: det ærede Medlem Hr. Hassing-Jørgensen i „Tidens Stemme“ og det ærede Medlem Hr. Christmas Møller, rundt omkring, hvor han nu har optraadt.

Det ærede Medlem Hr. Hassing-Jørgensens Ord lyder — jeg beder den højtærede Formand om Tilladelse til at citere dem —:

„Der kan af disse Begivenheder for de smaa Lande kun udrages een Moral: De skal lade Stormagterne være alene om deres omfattende Militærforanstaltninger, lade dem være alene om deres Krige. De skal ikke have andre Opgaver end at varetage Opretholdelsen af Ro og Orden inden for deres nationale Grænser, saa vidt de respekteres af Stormagterne. De skal sætte al deres Kraft ind paa de økonomiske, sociale og kulturelle Omraader, undgaa eller fredeligt fjerne ethvert Konfliktstof mellem dem og deres smaa og store Naboer.“

Ved første Øjekast virker denne Slutning, der drages af Tjekkernes fuldkomne Kapitulation, ganske overbevisende. Hvilken anden mindre Nation i Europa har ydet noget lignende som det tapre tjekkiske Folk? Fortsættelsen er derimod mindre overbevisende, for hvad vil de Ord sige: „inden for de nationale Grænser, saa vidt de respekteres af Stormagterne“? Dækker dette Udtryk vore faktiske Forpligtelser til Neutralitetsbevogtning, som vi opfyldte under den